

Nr 1.

Av herr **Bengtsson, m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser angående gäldande av ersättning enligt fartygsuttagningslagen m. fl. lagar.

I proposition nr 10 till årets urtima riksdag har Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag med särskilda bestämmelser angående gäldande av ersättning enligt fartygsuttagningslagen m. fl. lagar. Enligt förslaget skulle Konungen äga att i den mån det finnes erforderligt förordna, att, där kronan jämlikt vissa förfogandelagar tager i anspråk viss förnödenhet, den ersättning kronan har att utgiva därför skall, i fall där beloppet överstiger 1,000 kronor, utan hinder av vad eljest finnes stadgat insättas å kapitalräkning i riksbanken eller å särskilt konto i postgirorörelsen för den ersättningsberättigades räkning att mot ränta innestå intill dess viss i förordnandet bestämd tid, högst sex månader, förflutit efter insättningen.

Man avser härmed att möjliggöra uppskov med likvidering i kontanter av de ersättningar, som staten har att erlægga i anledning av rekvisitioner och motiverar detta med önskemålet att förhindra en plötslig ansvällning av köpkraften i en situation, då denna kan befaras få ogynnsamma återverkningar å prisutvecklingen och allvarligt motverka de åtgärder som vidtagas för en stabilisering av penningvärdet.

I vad mån syftet kan uppnås genom den föreslagna anordningen undan drager sig vårt bedömande. Vikten av att med alla tillgängliga medel motverka en skadlig prisutveckling och stödja en stabilisering av penningvärdet är uppenbar, men å andra sidan synes det oss värt ett allvarligt beaktande, att det föreslagna uppskovet med erläggandet av betalningen för en förnödenhet, som tvångsvis förvärfvas från den enskilde, kan för denne medföra svåra ekonomiska verkningar. Särskilt torde dessa svårigheter göra sig gällande för de ekonomiskt mindre bärkraftiga och för dem, vilka måste avstå en förnödenhet, vars innehav för dem utgör en nödvändig förutsättning för deras förvärsverksamhet. För mången jordbrukare kan exempelvis enligt vår mening ett uppskov med erläggandet av betalningen för rekvirerad dragare medföra betydande svårigheter för fortsatt drift av jordbruket och därmed också vådor för folkförsörjningen.

Lagförslagets bestämmelse att uppskov med betalningen skall ifrågakomma endast i de fall, då ersättningsbeloppet överstiger 1,000 kronor, lärer väl bl. a. åsyfta att i sin mån skydda de ekonomiskt svagare.

Det synes oss emellertid tveivelaktigt, huruvida detta skydd med hänsyn till beloppets storleksordning är effektivt. I varje fall synes bestämmelsen om en fastställd värdegräns ägnad att i dess praktiska tillämpning leda till

oegentliga och mindre rättvisa resultat. Om exempelvis en jordbrukare nödgas avstå sin häst till kronan och ersättningen härför fastställes till 950 kronor, äger han omedelbart utfå beloppet. Fastställes ersättningen åter till 1,050 kronor kan det dröja sex månader, innan han kan utfå betalning för hästen. I sistnämnda fallet är han sålunda avsevärt sämre ställd än den, vars häst värderas till 950 kronor. Endast den tillfälligheten att hans häst ägde ett värde överstigande 1,000 kronor har avsevärt försvårat hans möjligheter att omedelbart lindra verkningarna av förnödenhetsförlusten.

Angivna oegentlighet och de därmed förbundna olägenheterna synas oss kunna avhjälpas därigenom, att åt förevarande lagbestämmelse gives det innehåll, att uppskov med betalningen för rekvirerad förnödenhet må ifrågakomma endast för den del av ersättningen som överstiger ett visst belopp, förslagsvis 1,000 kronor.

Under alla förhållanden synes denna regel med hänsyn till jordbrukarnas och jordbrukets utsatta läge vid en tillämpning av förfogandelagarna böra ifrågakomma beträffande ersättningen för hästar och foder.

Under återopande av här ovan anförda skäl få vi hemställa,

att i det föreliggande lagförslaget göres den ändring att uppskov med betalningen av den ersättning, som staten har att erlægga i anledning av rekvisition, må i vad avser ersättning för en var häst som rekvireras och foder ifrågakomma endast beträffande den del av ersättningen, som överstiger ett belopp av 1,000 kronor.

Stockholm den 14 september 1939.

Carl Bengtsson.

K. W. Bodin.

Leon. Hagström.